

Posudek:

MATYÁŠOVÁ, Judita: *Reflexe vnímání pojmu „domov“ ve vzpomínkách dětí zaměstnanců firmy Baťa v Indii*. Magisterská diplomová práce, Praha, Fakulta humanitních studií UK 2017, 99 s.

Existence obuvnické firmy Baťa a její mnohočetné podnikatelské aktivity se v historickém povědomí české společnosti přetavily ve svérázný fenomén (hraničící s mýtem), se kterým se napříč politickými režimy vypořádávaly mocenské elity státu, dobově podmíněná propaganda, badatelé z různých oborů (ekonomové, historici, sociologové atd.), umělci i řadoví občané. Stala se zdrojem „národní hrdosti“ i ideologicky motivovaného zatracení. Přestože o baťovském impériu dnes již existuje kvantum historické literatury velmi různorodého charakteru a kvality, nadále zůstala v jeho dějinách řada bílých míst, které nejsou detailněji zpracovány. Patří mezi ně i osudy zahraničních filiálek firmy Baťa a jejich pracovníků. Jednu z nich, v indickém Batanagaru, si za téma své diplomové práce zvolila Judita Matyášová. Soustředila se na období třicátých až padesátých let. Nebylo její ambicí postihnout danou problematiku komplexně, z mnoha úhlů, neboť takový úkol zjevně přesahuje možnosti magisterské diplomové práce. Pokusila se ji primárně uchopit pomocí životních příběhů lidí, kteří s batanagarskou pobočkou byli spjatí, tedy prostřednictvím českým zaměstnanců firmy Baťa v Indii. Vzhledem k tomu, že tito jedinci jsou již po smrti, reflektovala dané téma „oklíkou“ skrze jejich děti, které dnes žijí v České republice a v Kanadě. Využitím rozhovorů s nimi se pokusila vymezit, jak příslušníci baťovských rodin, již prožili část života v Indii, vnímali a interpretovali pojmy „domov“ či „doma“ v různorodém geografickém a časoprostorovém kontextu a v mezigeneračním srovnání.

Limitem práce je však skutečnost, že Judita Matyášová si termíny „domov“ a „doma“, se kterými v textu pracuje, jednoznačně nevymezila a pracuje s nimi poněkud vágně. Sledujeme-li vlastní obsah práce, zjistíme, že jejím hlavním tématem jsou ve skutečnosti barvitě osudy baťovců, kteří působili v Batanagaru, nahlížené vzpomínkami příslušníků mladší generace a pomocí širokého spektra dalších pramenů a literatury, a reflexe pojmu „domov“ v textu poněkud ustoupila do pozadí. Nabízí se otázka, zda autorka neměla nakonec zvolit jiný název práce, který by její téma lépe vystihoval.

Nechci se v posudku zabývat četnými obsahovými detaily, které popisují souvislosti vzniku indické pobočky firmy Baťa, každodenní život baťovských rodin v Batanagaru i po jejich odchodu do Československa a Kanady. Mnohých z nich se jistě dotkne diskuse při obhajobě. Zastavím se u jiných aspektů.

Výrazným kladem předkládaného textu je jeho heuristika. Vzhledem ke specifičnosti tématu se autorka musela vypořádat s počátečním nedostatkem pramenů, resp. s jejich velmi obtížnou dostupností. Výsledky jejího úsilí rozhodně nejsou zanedbatelné. Velký prostor autorka věnuje podrobnému a kvalitnímu zhodnocení materiálové základny, které se může dostavit až po obsáhlé znalosti dané problematiky. Finální záběr pramenů a literatury, zahrnující archiválie, dobovou literaturu a tisk, memoáry, beletrii, natočené rozhovory, bez obtíží splňuje nároky kladené na diplomové práce.

Z konečné podoby textu je zřejmé, že pro diplomantku jsou „baťovci“ srdcovou záležitostí, které se věnuje již delší dobu. Její výklad životních osudů zaměstnanců firmy se vyznačuje empatií, smyslem pro detail, schopností interpretace mnohvrstevnaté problematiky a jejím zasazením do obecnějšího kontextu. Ke kladům práce lze připočít i živý, čtivý styl, byť s určitou výhradou. Při koncipování textu autorku příliš ovlivnila její žurnalistická praxe, výklad místy sklouzává až do polohy novinářské reportáže, která má spíše popularizační ráz, než striktně odborný charakter.

Předností práce jsou pestré přílohy. Oceňuji zvláště seznam baťovců v Batanagaru se stručnými životními daty, který zahrnuje i osoby, jimž se autorka v textu explicitně nevěnuje. U obrazové přílohy by však aspoň souhrnně měly být uvedeny pramenné zdroje, ačkoliv z kontextu je zřejmé, že většina fotografií pochází z rodinných archivů.

V závěru tedy konstatuji: Diplomantka zpracovala svou magisterskou práci na odpovídající úrovni. Prokázala schopnost samostatné a kritické práce s prameny a odbornou literaturou. S přihlédnutím k výše uvedeným výtkám doporučuji práci přijmout k obhajobě a navrhuji její hodnocení stupněm velmi dobře.

V Praze, 3. září 2017

PhDr. Zdeněk Doskočil, Ph.D.